

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

De Minister van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037
2490 AA Den Haag

Ons kenmerk

21255821

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Datum 13 oktober 2021

Betreft Aanbieding Staat van de Sector voormalige Steenkoolwinning Limburg

Excellentie,

Bijgaand vindt u de Staat van de Sector voormalige Steenkoolwinning Limburg, waarin Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) een overzicht geeft van de veiligheidsrisico's voor mens en milieu als gevolg van de naijl-effecten van de voormalige steenkoolwinning en de wijze waarop deze beheerst worden. Op basis van haar beoordeling geeft SodM u een ongevraagd advies over het verder verbeteren van het risicomangement en de nazorg van de voormalige steenkoolwinning en over de nazorg bij mijnbouw en energiewinning in het algemeen.

Nazorg is een belangrijke fase van de mijnbouw en energiewinning

Het winnen van energie en delfstoffen in de Nederlandse ondergrond moet veilig gebeuren. De veronderstelling is daarbij lang geweest dat als de mijnbouwactiviteit is beëindigd en de mijnbouwinstallaties boven de grond zijn verwijderd, er geen aandacht meer noodzakelijk is. Dat blijkt echter in veel situaties geen juiste veronderstelling. Want onder de grond blijven putten, mijngangen, schachten en zoutcavernes permanent bestaan en kunnen allerlei naitjeffekten optreden die de veiligheid voor mens en milieu in gevaar kunnen brengen – in het slechtste geval nog oneindig lang. De bijgevoegde 'Staat van de sector voormalige steenkoolwinning' laat zien hoe belangrijk het is om de nazorg goed te organiseren. Hoe deze nazorg nu moet gebeuren en wie verantwoordelijk is, is in de huidige mijnbouwwet onvoldoende vastgelegd. SodM pleit ervoor om die nazorg wettelijk goed te verankeren juist omdat de noodzaak ertoe decennia of langer kan bestrijken.

Energietransitie en 'full life cycle' benadering

In de energietransitie zal het gebruik van de ondergrond een belangrijke plaats innemen. Het kan gaan om geothermie, soms ook in gebieden met gaswinning of oude mijngangen, of de opslag van CO₂ in oude gasvelden en de opslag van waterstof, stikstof en aardgas in zoutcavernes. Deze activiteiten moeten kritisch beoordeeld worden vóórdat ze een aanvang nemen om de nazorg tot een acceptabel minimum te beperken. Dit is een belangrijke onderdeel van een 'full life cycle' benadering van mijnbouw en energiewinning. De beoordeling moet daarbij niet van activiteit tot activiteit gebeuren maar over verschillende activiteiten in samenhang. Op die manier kan bijvoorbeeld goed rekening

gehouden worden met de effecten van naburige oude cavernes op geplande nieuwe cavernes voor ondergrondse opslag. Echter, zelfs als voordat de mijnbouw of energiewinning zijn aanvang neemt goed nagedacht is om de nazorg tot een minimum te beperken, kan het in de toekomst, gegeven de onzekerheden die inherent zijn aan de mijnbouw en energiewinning, noodzakelijk zijn voor langere periode nazorg uit te voeren. De 'full life cycle' benadering van de mijnbouw en energiewinning zal daarom altijd moeten voorzien in een nazorgfase.

Verbeterpunten bij de voormalige steenkoolwinning

Ofschoon de steenkoolwinning reeds bijna vijftig jaar geleden gestopt is, zijn er tot op de dag van vandaag na-ijleffecten die zorgen voor risico's en mogelijk schade aan gebouwen en infrastructuur. De na-ijleffecten van de steenkoolwinning zijn bijvoorbeeld het ontstaan van sinkholes door ondiepe oude winningen of de aanwezigheid van historische mijnschachten, bewegingen in de bodem door stijgend mijnwater waardoor er plaatselijk nog schade aan woningen en andere gebouwen kan optreden, en het risico dat vervuild stijgend mijnwater op termijn een bedreiging kan vormen voor grond- en drinkwater. SodM beoogt met de 'Staat van de Sector Voormalige steenkoolwinning' bij te dragen aan het verbeteren van het risicomanagement in die nazorgfase, zo veel als mogelijk gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Dit vereist ook dat de verantwoordelijkheid voor risicomanagement duidelijk belegd is en dat diegenen die verantwoordelijkheid krijgen de bevoegdheden en financiële middelen hebben om deze verantwoordelijkheid waar te maken. Nu en in de toekomst, samen met alle betrokkenen. De voormalige steenkoolwinning ziet SodM als een 'pilot' voor een goede borging van de nazorg van de mijnbouw en energiewinning in Nederland.

De noodzaak van wettelijke borging

De bedrijven die destijds de kolen wonnen bestaan veelal niet meer en kunnen dus ook niet worden aangesproken op de vereiste nazorg activiteiten zoals het risicomanagement. Wie dan wel hiervoor verantwoordelijk is, is in de wet onvoldoende geregeld. Om dit in eerste instantie het hoofd te bieden heeft u samen met de regio in 2016 bestuurlijke afspraken gemaakt. Deze afspraken over het uitvoeren van bepaalde activiteiten en de financiering daarvan worden voortvarend uitgevoerd. Maar wie structureel verantwoordelijk is voor de decennialange nazorg en hoe dit gefinancierd moet worden is nog onvoldoende geborgd. Een belangrijk advies aan u is om de nazorg daarom een wettelijke basis te geven. Ook adviseert SodM de partijen die verantwoordelijk gemaakt worden voor het risicomanagement, om waar dat nog reactief wordt uitgevoerd meer proactief uit te voeren. Het in opdracht van de provincie Limburg ontwikkelde risicomanagement protocol kan daarbij als leidraad dienen.

Informatiebehoefte burgers, gemeente en provincie

Het rijk en regio hebben in 2016 ook afgesproken een informatiecentrum op te richten. Dit is inmiddels gebeurd. Het centrum stelt informatie ter beschikking aan deelnemende gemeenten en de provincie. De bij elkaar gebrachte informatie en expertise staat echter nog niet ter beschikking voor burgers. SodM adviseert om dit wel mogelijk te maken zodat burgers ook voor hun eigen woning of aan te kopen woning kunnen nagaan of de na-ijleffecten van de voormalige steenkoolwinning voor hen relevant zijn. Daarnaast zijn gemeenten en provincie

gediend als er onafhankelijk advies - vanuit het perspectief van het publieke belang van veiligheid - gegeven kan worden. Op deze wijze kunnen gemeenten en provincie vanuit hun verantwoordelijkheid de vereiste afwegingen kunnen maken en beslissingen genomen kunnen worden. Zodoende kunnen gemeenten de impact op de omgeving van de na-ijleffecten beperken. SodM zal waar nodig vanuit haar rol gevraagd en ongevraagd adviezen blijven geven aan de minister en gemeenten.

Graag licht ik mijn adviezen nader toe aan u en uw medewerkers.

Inspecteur Generaal der Mijnen